

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ЕКСПЕРТИЗИ, РЕГУЛЮВАННЯ ТА БЕЗПЕКИ ГОСПОДАРСЬКИХ СИСТЕМ

УКД 635.91.075 : 339.146.2

Донцова І. В.,

к.т.н., доц., доцент кафедри товарознавства, технологій і управління якістю харчових продуктів, Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів

Гаврилишин В. В.,

к.т.н., доц., доцент кафедри товарознавства, технологій і управління якістю харчових продуктів, Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів

СТАН ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ КВІТНИКАРСТВА В УКРАЇНІ

***Анотація.** У статті викладено основні питання щодо формування ринку квітів в Україні, умови та перспективи його розвитку. Проаналізовано показники імпорту та експорту квітів в Україні за 2012-2017 роки та фактори, що визначають їх динаміку. Охарактеризовано світових лідерів із виробництва квіткової продукції у розрізі асортименту. Подано інформацію про вітчизняних учасників квіткової галузі і визначено проблеми, пов'язані з розвитком квітництва в Україні і реалізацією готової продукції. Зроблено висновок, українські квіткарі ставлять за мету широко застосовувати можливості модернізації систем опалення, запровадження комп'ютерних технологій управління процесом вирощування, використання систем клімат-контролю, застосування крапельного зрошування, що виведе українське квітництво на світовий рівень.*

Ключові слова: квітництво, ринок квіткової продукції, зрізані квіти, горщикові рослини.

Dontsova I. V.,

Ph.D., Associate Professor, Associate Professor of the Department of Commodity Science, Technologies and Food Quality Management, Lviv University of Trade and Economics, Lviv

Havrylychyn V. V.,

Ph.D., Associate Professor, Associate Professor of the Department of Commodity Science, Technologies and Food Quality Management, Lviv University of Trade and Economics, Lviv

STATE AND PROBLEMS OF DEVELOPMENT OF THE FLORICULTURE IN UKRAINE

***Abstract.** The article outlines the main issues concerning the formation of the flower market in Ukraine, the conditions and prospects for its development. The indicators of import and export of flowers in Ukraine for 2012-2017 and the factors determining their dynamics are analyzed. The world leaders in the production of flower products in terms of assortment are characterized. Information is provided about the domestic players of the flower industry as well as the problems associated with the development of floriculture in Ukraine and the implementation of finished products are identified. It is concluded that Ukrainian florists are aiming at the wide use of the possibilities of modernizing heating systems, introducing computer technologies for controlling the growing process, using climate control systems, using drip irrigation, which will bring the Ukrainian floriculture to the world level.*

Keywords: floriculture, flower market, cut off flowers, potted plants.

Постановка проблеми. В Україні квітникарство як галузь має великий потенціал та перспективи. Під впливом багатьох негативних факторів вона занепадає, але згодом почала відроджуватися і трансформуватися. В основному її розвивають приватні підприємці та поодинокі компанії, які вирощують продукцію високої якості для вітчизняного ринку. Проте конкуренції серед виробників квітів поки не спостерігається. Головна проблема у тому, що ця галузь розвивається сама по собі, дії учасників ринку не координуються і не узгоджуються, а продукція не завжди відповідає європейським стандартам.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Українські вчені С. В. Сорокіна, В. І. Баюра, С. М. Кваша, В. А. Ходарченко досліджували проблеми на ринку квітникарства в Україні [1]. Аналізом ринку живих зрізаних квітів в умовах постійно зростаючого попиту, недостатньої пропозиції з боку національних виробників та обмеженої статистичної інформації в Україні займаються науковці Бутко М. П. і Соломаха І. В. [2].

Постановка завдання. Метою даної роботи є вивчення факторів, що вплинули на формування ринку квітів у нашій країні та перспективи його розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. На сьогодні у квітникарському виробництві відсутні кваліфіковані фахівці з великим досвідом роботи, на відміну від Нідерландів, визнаного світового лідера в квітковому бізнесі, де воно розвивається понад 150 років. Традиції ведення квітникарства передаються з покоління в покоління, технологія удосконалюється з врахуванням сучасних вимог і є достатня кількість професіоналів із вирощування, маркетингу квіткового ринку, багато продавців та аматорів.

Учасників квітникарської галузі можна розділити на дві категорії - виробники та реалізатори продукції. Рентабельність торгівлі квітами складає понад 100 %, значно менший цей показник для їх

вирощування - 30-50 %. Квітковий бізнес є досить ризиковий - потребує великих вкладень для закупівлі посадкового матеріалу, добрив, оплати енергоносіїв, лабораторної бази, до втрат продукції можуть призвести хвороби та неправильний догляд, велика ймовірність невчасної реалізації такого швидкопсувного товару [3].

На сьогодні вітчизняні виробники не можуть забезпечити потреби споживачів, і тому основна маса квітників переорієнтувалася на торгівлю імпортною сировиною і товаром (живі квіти, горщиківі рослини і супутні товари), частка яких залишається високою і коливається в межах 70-80%. При такій ситуації споживач не помічає дефіциту квітів, особливо при сучасному розвитку економіки, коли вони не є предметом першої необхідності. Але на одного українця на рік у середньому припадає 4-5 троянд.

Варто відмітити, що у вітчизняних споживачів поступово приживаються європейські смаки. Це визначається вибором колірної гами і розмірів букетів. Раніше надавали перевагу здебільшого червоним квітам, а сьогодні - ніжнішим і вишуканим букетам із оригінальним оформленням [4].

Обіг світового квіткового бізнесу становить 30 млрд доларів на рік. У 2017 році в Україну було імпортовано зрізаних квітів майже на суму 178 млн грн. або майже 7 млн дол. США, що в натуральному вимірі становить близько 92,2 млн шт. квітів і на 25% перевищує показник 2016 року. Середня ціна за кілограм квітів протягом року становила 2 дол. США [5].

В структурі імпорту домінували троянди (36%), хризантеми (33 %) і гвоздики (29 %), також асортимент поповнювався тюльпанами, ліліями, орхідеями та іншими менш традиційними квітами.

На сьогодні Нідерланди є найбільшим імпортером квітів в Україну (рис. 1). У 2017 році вартість завезеної продукції склала 93 млн грн.

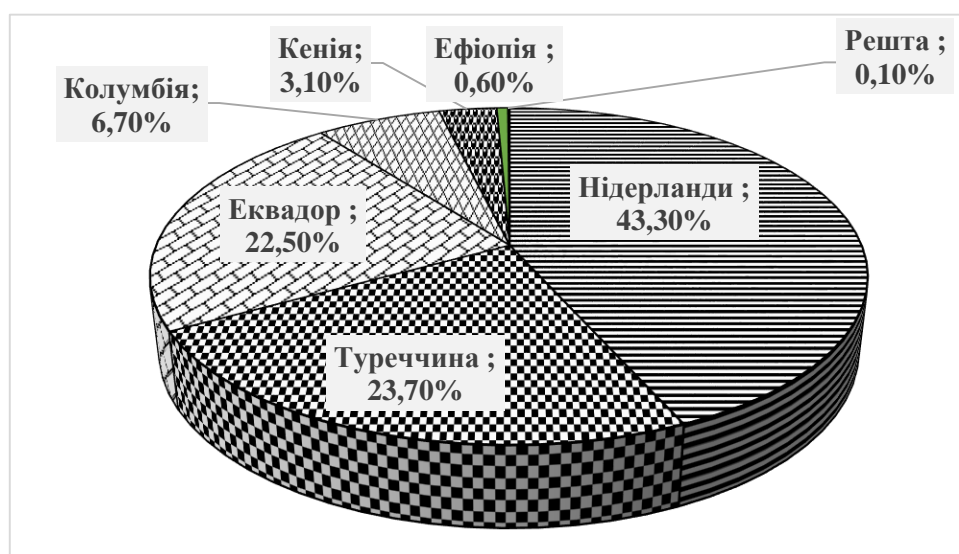

Рис. 1. Основні імпортери зрізаних квітів в Україну у 2017 році [6]

В цілому ця країна постачає на світовий ринок 45 % квіткової продукції на суму \$4-4,5 млрд. У структурі асортименту домінують троянди - близько 2,5 млрд штук (35 % від світового), хризантеми - 0,7-0,9 млрд (41 % від світової торгівлі). У більшості з нас дана країна асоціюється з різнобарвними тюльпановими полями. Ці квіти були завезені купцями з Стамбула ще у XVI столітті. Щорічно на квіткових аукціонах Нідерландів продають від 2 до 4 млрд свіжих тюльпанів або 7 із 10 проданих у світі.

Також в цій країні функціонує найбільший у світі квітковий аукціон "Flora Holland", який зосереджує в собі 60 % світового ринку квітів і експортує квіти в 140 країн світу. Квіти з цього аукціону відправляються навіть у найбільш віддалені країни - Японію, Австралію та Сінгапур. Найбільший обсяг квіткової продукції для реалізації надходить із Кенії, Ефіопії, Ізраїлю.

Троянди з Екватору займали другу позицію в імпорті квітів у 2017 році в нашу країну, в обсязі 40 млн грн. Україна отримала багато квітів (у тому числі гвоздики) також і з Туреччини – на 16,4 млн грн та з Колумбії – на 11 млн грн [7].

Ринку квітів притаманні сезонні коливання – у лютому імпорт досягає піку, завдяки підвищеному попиту на День Святого Валентина (14 лютого) та Міжнародний жіночий день - 8 березня. Так, у лютому 2017 року було імпортовано 952 тонни квіткової продукції. У червні попит дещо знизився – імпортовано лише 422 тонни, оскільки на ринку з'являється багато квітів, вирощених в Україні. В кінці зазначеного року імпорт знову зріс до 687 тонн у зв'язку великою кількістю новорічних корпоративів (рис. 2).

У 2017 році постачанням живих зрізаних квітів в Україну займалися десять найбільших компаній-імпортерів і вони завезли продукції на суму 153,4 млн грн. Серед них – "Ладовиф-16" (44 млн грн),

"Дантарбуд-ДТБ" (19,2 млн грн), "Рікон +" (18,3 млн грн), "Видубичі" (15,2 млн грн), ТОВ СП "Украфлора" (14 млн грн.), "Файн інвест ЮА" (11,4 млн грн), "Турфлора" (8,5 млн грн), "Амарилліс" (8,5 млн грн), "Лексінг трейд" (7,9 млн грн), "Все цвета цветов" (6,4 млн грн). Українсько-польське спільне підприємство "Украфлора", яке постачає квіти з більш ніж 20 країн світу, пропонувало більше 80 сортів троянд. Польські підприємства швидко переймають всі нові смаки і тенденції в квітковому бізнесі та й витрати на виробництво у них нижчі, тому що дешевша робоча сила, ніж в країнах Західної Європи. Решту квітів в Україну постачають середні та дрібні оптово-роздрібні фірми і значна їх кількість потрапляє на ринок нелегальним шляхом.

В Україні вирощують в основному троянди, хризантеми та гвоздики. Вітчизняні виробники троянд намагаються наздогнати у галузі квітництва західних конкурентів і прокладають шлях до Європи. Експорт таких квітів у 2016 році збільшився втричі і сягнув 2890 тис. шт. на суму 1167 тис. дол., тоді як у 2015 році - 956 тис. шт. (354 тис. дол.) в рік (рис. 3).

Причиною такого зростання стало відкриття нових ринків збуту - Ірану, Іраку і Казахстану. Основними покупцями українських троянд також залишилися Польща – 50 % від загального обсягу, Білорусь – 29 %, Нідерланди – 20 %. Ціна вітчизняної троянди - в середньому 0,4 дол. США.

Квіткова продукція на вітчизняному ринку реалізується у невеликих торговельних павільйонах в місцях масового скупчення людей, магазинах середньої цінової категорії, бутиках, а також інтернет-магазинах.

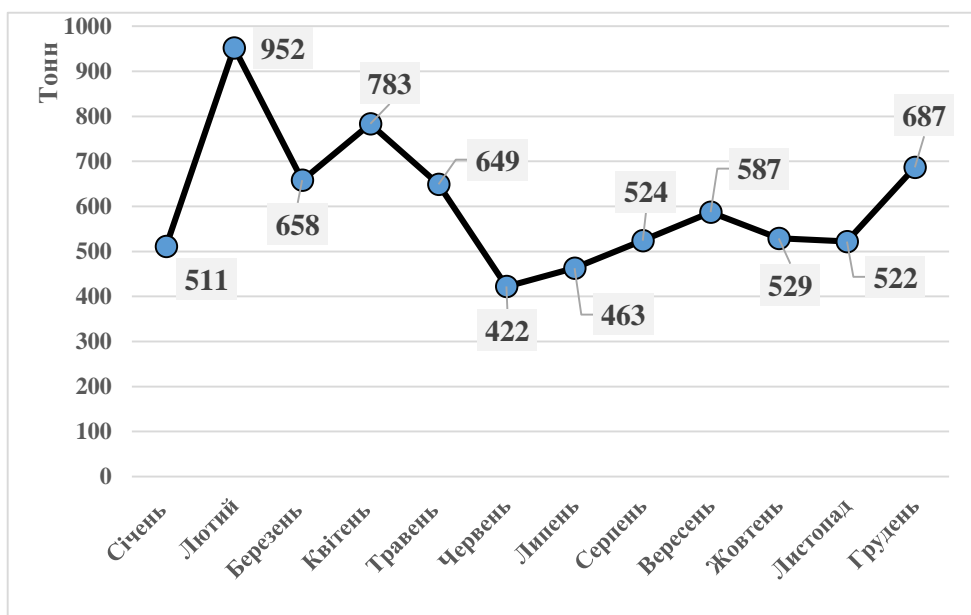

Рис. 2. Обсяги імпорту квітів в Україну у 2017 р. [3].

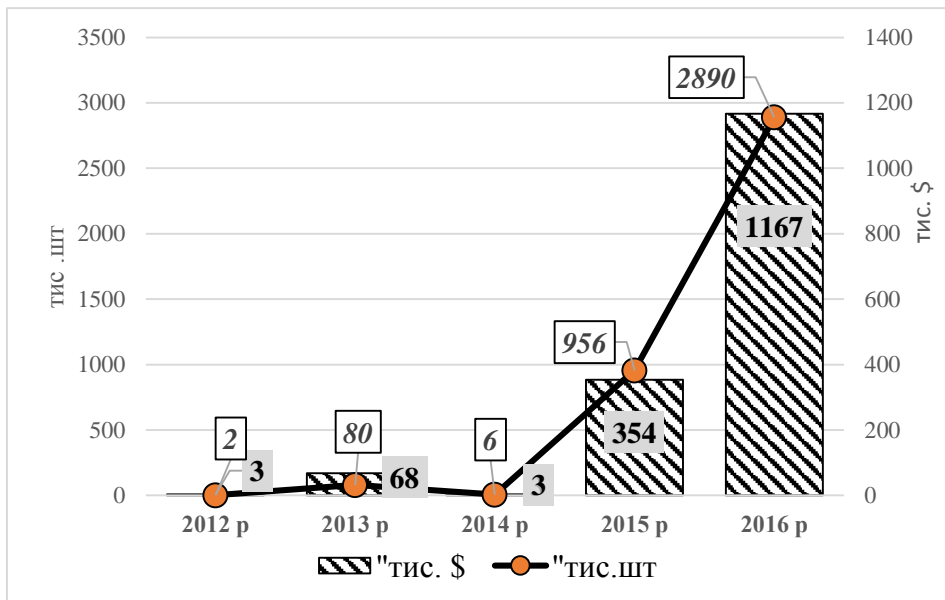

Рис. 3. Динаміка експорту українських троянд у період 2012-2016 років [8, 9].

Завдяки широкому асортименту і гнучким цінам найбільші обсяги реалізації фіксуються на ринках. Водночас продукція квітництва, що вирощена у населення, не може бути вчасно і цивілізовано реалізована через відсутність організованих каналів збуту, оптових ринків квітництва і розвинутої інфраструктури. У супермаркетах зазвичай реалізують не свіжі квіти, а рослини в горщиках (орхідеї, троянди, бегонії, фуксії). В свою чергу, спеціалізовані квіткові магазини у великих містах пропонують покупцям широкий асортимент продукції, але за досить високою ціною, що обумовлено використанням обладнаних торговельних стелажів, а також техніки, необхідної для роботи флориста.

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямі. У перспективі українські квіткарі ставлять за мету широко застосовувати можливості модернізації систем опалення, запровадження комп'ютерних технологій управління процесом вирощування, використання систем клімат-контролю, застосування крапельного зрошення, що виведе українське квітництво на сучасний рівень. Реалізація таких заходів призведе до стрімкого розвитку квітництва як прибуткової галузі в Україні, з можливістю виведення вітчизняної конкурентоздатної продукції на міжнародні ринки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бутко М. П. Теоретичні засади становлення ринків флористичної продукції / М. П. Бутко, І. В. Соломаха // Регіональна економіка. – 2012. – №4(66). – С. 161-169.
2. Соломаха І. В. Методологічні засади оцінювання ринкових потреб регіону в живих зрізаних квітах / Соломаха І. В. // Вісник Чернігівського державного технологічного університету. - 2013. - № 4 70). – С. 251-260.

3. Віннічук Ю. Як квіти потрапляють в Україну [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://biz-sensor.net.ua/resonance/3054437/yak_kviti_potraplyayut_v_ukranu.

4. Квітковий романс [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.business.ua/biznes/item/3347-kvitkovij-romans>.

5. У 2017 році імпорт квітів в Україну зріс на чверть [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://prm.ua/u-2017-rotsi-import-kvitiv-v-ukrayinu-zris-na-chvert>.

6. Соломаха І. В. Вплив аукціонної діяльності на динаміку експорту-імпорту квіткової продукції Нідерландів / І. В. Соломаха, А. В. Жабинська // Проблеми і перспективи економіки та управління. – 2015. - № 4 (4). – С. 163-171.

7. Лахай П. З якої країни ваш букет? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://agroportal.ua/ua/views/blogs/iz-kakoi-strany-vash-buket/>.

8. Цвітуть і пахнуть. Вітчизняні виробники троянд витісняють з національного ринку західних конкурентів [Електронний ресурс] // Новое Время №28 від 11 серпня 2017 року. – Режим доступу: <https://nv.ua/ukr/ukraine/events/tsvitut-i-pahnut-vitchizniani-virobniki-trojand-vitishnjajut-z-natsionalnogo-rinku-zahidnih-konkurentiv-1642691.html>.

9. Українські троянди виходять на зовнішні ринки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ucab.ua/ua/pres_sluzhba/novosti/ukrainski_trojandi_vikhodyat_na_zovnishni_rinki?category=29779.

REFERENCES

1. Butko, M. P. and Solomakha, I. V. (2012), Teoretychni zasady stanovlennia rynkiv florystychnoi produktsii, Rehional'na ekonomika, №4(66), s. 161-169.
2. Solomakha, I. V. (2013), Metodolohichni zasady otsiniuvannia rynkovykh potreb rehionu v zhyvykh

zrizanykh kvitakh, Visnyk Chernihivs'koho derzhavnogo tekhnolohichnoho universytetu, № 4 70), s. 251-260.

3. Vinnichuk Yu. Yak kvity potrapliaiut' v Ukrainu, available at: https://biz.censor.net.ua/resonance/3054-437/yak_kvty_potraplyayut_v_ukranu.

4. Kvitkovyj romans, available at: <https://www.business.ua/biznes/item/3347-kvitkovij-romans>.

5. U 2017 rotsi import kvitiv v Ukrainu zris na chvert', available at: <https://prm.ua/u-2017-rotsi-import-kvitiv-v-ukrayinu-zris-na-chvert>.

6. Solomakha, I. V. and Zhabyns'ka, A. V. (2015), Vplyv auktsionnoi diial'nosti na dynamiku eksportu-importu kvitkovoï produktsii Niderlandiv, Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia, № 4 (4), s. 163-171

7. Lakhaj P. Z iakoi krainy vash buket?, available at: <http://agroportal.ua/ua/views/blogs/iz-kakoi-strany-vash-buket/>.

8. Tsvitut' i pakhnut'. Vitchyzniani vyrobnyky troiand vytisniaiut' z natsional'noho rynku zakhidnykh konkurentiv, Novoe Vremia №28 vid 11 serpnia 2017 roku, available at: <https://nv.ua/ukr/Ukraine/events-/tsvitut-i-pahnut-vitchiznjani-virobniki-trojand-vitisnjajut-z-natsionalnogo-rinku-zahidnih-konkurentiv-1642691.html>.

9. Ukrain's'ki troiandy vykhodiat' na zovnishni rynky, available at: http://ucab.ua/ua/pres_sluzhba/novosti/ukrainski_troyandi_vikhodyat_na_zovnishni_rinki?category=29779.